

LiBeRtE
yayınları

Ö Z G Ü R L Ü K K L A S İ K L E R İ

L U D W I G V O N M I S E S
ANTI-KAPİTALİST ZİHNİYET

LIBERTE

Anti-kapitalist Zihniyet

Anti-capitalistic Mentality

Ludwig von Mises

Çeviren: **Yusuf Şahin**

ISBN: 978-975-6877-88-3

Liberte Yayınları® / 100

2. Baskı: Nisan 2018, 1. Baskı: Nisan 2004

© 2018, *Liberte Yayınları®*

© 2006, *Liberty Fund, Inc.®*

Kitabın tercümesi Liberty Fund, Inc. tarafından alınan izin ile basılmıştır. Kitap *Anti-capitalistic Mentality* © adıyla yayınlanan 1956 tarihli baskısı esas alınarak İngilizce baskısından tercüme edilmiştir. Tüm hakları saklıdır.

This translation is reproduced with permission from Liberty Fund, Inc. It is translated from the English version of *Anti-capitalistic Mentality* © renewed 1956 by Liberty Fund, Inc. All rights reserved.

Yayın Koordinatörü: **Emre Turku**

İç Tasarım: **Liberte Yayınları**

Kapak Tasarımı: **Mesut Koçak**

Baskı: **Tarcan Matbaası**

Adres: İvedik Cad. Mercan 2 Plaza, No: 417, Yenimahalle, Ankara

Telefon: (312) 384 34 35-36 | Faks: (312) 384 34 37 | Sertifika No: 25744

LiBeRtE
yayınevi

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-mail: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 16438

Liberte Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Ludwig von Mises

Ludwig Heinrich Edler von Mises (1881-1973) demiryolu mühendisi bir babanın oğlu olarak 29 Eylül 1881'de Lemberg, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda (şimdi Ukrayna sınırları içindedir) doğmuştur.

Modern liberteryenizm hareketinde büyük etkisi olmuş Avusturyalı ekonomist, tarihçi, filozof ve yazar 19 yaşında Viyana Üniversitesinde hukuk ve idarî bilimler eğitimine başlayan Mises, Carl Grünberg ile idarî bilimler tarihi üzerine çalışırken 1903'te Carl Menger'in *Iktisadın Prensipleri* kitabını okumasıyla tarihçi bakış açısından kurtularak ekonomi üzerine odaklanmaya başlamıştır. 1906'da doktorasını alarak finansal yönetici olarak kamuda çalışmaya başlamış, sonrasında bürokrasinin işleyişinden rahatsızlık duyarak bir hukuk firmasında stajyer olarak 2 yıl çalışmıştır. Bu sırada Avusturya İktisat Okulu'nda ekonomi dersleri vermeye başlamış, böylelikle Carl Menger'in temelini attığı Avusturya Okulu'nun Eugen von Böhm-Bawerk geleneğinden ikinci kuşağını Hans Mayer ve Joseph Alois Schumpeter ile birlikte oluşturmuştur. Daha sonra 25 yıl çalışacağı Viyana Ticaret Odasında işe başlamış, 1934-1940 döneminde Nazilerden kaçmak için Viyana'dan ayrılarak Cenevre Üniversitesinde ders vermeye başlamış ancak baskıların artmasıyla 1940'ta ABD'ye göç etmiştir. 1945'te New York Üniversitesinde konuk öğretim görevlisi olmuş ve 1969'a kadar burada çalışmalarına devam etmiştir. Bu dönemde verdiği seminerlerle Murray Rothbard, Hans Sennholz, George Reisman, Ralph Raico, Leonard Liggio ve Israel Kirzner gibi liberteryen aydınların yetişmesine katkıda bulunmuştur.

Eserleri:

The Theory of Money and Credit (Para ve Kredi Teorisi), 1912.

Socialism: An Economic and Sociological Analysis (Sosyalizm: Ekonomik ve Sosyolojik Bir Analiz), 1922.

Liberalism or the Free and Prosperous Commonwealth (Liberalizm veya Özgür ve Müreffeh Millet), 1927.

A Critique of Interventionism (Müdahaleciliğin Eleştirisi), 1929.

Human Action: A Treatise on Economics (İnsan Eylemi: Ekonomi Üzerine Bir Bilimsel İnceleme), 1949.

The Anti-capitalistic Mentality (Anti-kapitalist Zihniyet), 1956.

İÇİNDEKİLER

Takdim	9
Giriş	11
BİRİNCİ BÖLÜM	
Kapitalizmin Sosyal Mahiyeti ve Yerilmesinin Psikolojik Saikleri	13
İKİNCİ BÖLÜM	
Sıradan İnsanın Sosyal Felsefesi	41
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Kapitalizm Başlığı Altındaki Literatür	53
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
Kapitalizme Yönelik İktisadî Olmayan İtirazlar	73
BEŞİNCİ BÖLÜM	
Kapitalizme Karşı “Komünizm Karşıtlığı”	99

Takdim

KAPİTALİZM KARŞITLIĞI SİYASÎ VE İDEOLOJİK YELPAZENİN sağında, solunda, ortasında, kısaca herhangi bir yerinde yer alan herkesin paylaştığı bir tavidir. Kapitalizmi dolu dizgin eleştirmek sıradan davranış hâline gelmiştir. Bu niye böyledir? Kapitalizmin insanlığa kazandırdığı iyi bir şey yok mudur? Kapitalizm karşıtı zihniyet sağlam bir temele oturmakta mıdır? Yoksa tamamen hissî midir? Kapitalizm insanların erdemlerini görmezden mi gelmektedir? Bir dikkatsizlik kaynağı mıdır? Kapitalizm ortadan kaldırılırsa, insanlık daha iyiye mi gidecektir? Liberte Yayınları bu soruların cevabını, düşünce tarihinin, kararlı, kapitalizm savunucularından biri olan Ludwig von Mises'in *Anti-kapitalist Zihniyet* kitabı ile okuma fırsatını sunuyor.

Giriş

LAISSEZ-FAÏRE* KAPİTALİZMİNİN, KAPİTALİZM ÖNCESİ İKTİSADÎ idare yöntemlerinin yerine ikâme edilmesi, yeryüzündeki nüfusu kat be kat artırmış ve ortalama hayat standardını, daha önce görülmemiş bir şekilde yükseltmiştir. Bir millet, serbest girişim ile özel inisiyatif ruhunun önüne ne kadar az engel koyarsa o kadar fazla zengin olur. Amerikalılar, diğer bütün ülkelerin sakinlerinden daha zengindir, zira onların hükümeti, iş alemine mâni olan politikaları, dünyanın diğer bölgelerindeki hükümetlere göre, oldukça geç bir dönemde devreye sokmaya başlamıştır. Her şeye rağmen, pek çok insan, ve hâssaten entelektüeller, kapitalizmden tutku ile nefret ederler. Onlara göre; toplumun iktisadî teşkilatlanmasının bu korkunç şekli acı ve ızdıraptan başka bir şeyi beraberinde getirmemiştir. İnsanlar, vaktiyle, sanayi devriminden önceki eski iyi günlerde mutlu ve zengindiler. Şimdi, kapitalist sistemde kahir ekseriyet (büyük çoğunluk), katı bireyciler tarafından acımadan sömürülen, açlıktan ölen yoksul kimselerdir. Zira, bu düzenbazlar

* Bırakınız yapınlar: Serbest ekonomi ilkesi, hükümetin iktisadî hayata müdahale etmemesi gerektiğini savunan öğretisi, ç.n.

para ile ifade edilebilen menfaatlerinden başka hiçbir şeyi dikkate almazlar. Onlar, iyi ve hakikaten faydalı şeyler üretmezler, sadece en yüksek kârı hâsıl edecek olan şeyi dikkate alırlar. Onlar, alkollü içkiler ve sigara ile bedenleri, küçük (*tabloid*) gazeteler [resimli ve heyecanlı haberler yayımlayan küçük gazeteler, ç.n.], müstehcen kitaplar ve basit sinema filmleriyle ruhları ve beyinleri zehirlerler. Kapitalizmin “ideolojik üstyapı”sı, çürüme ve bozulmaya ilişkin bir edebiyat, çok gülünç şovlar/gösteriler ve striptiz sanatı, Hollywood filmleri ve dedektif hikâyeleridir.

Kamuoyunun önyargısı ve bağınazlığı; kendisini en açık şekilde, hiçbir kimsenin hiçbir zaman onaylamadığı, münhasıran iğrenç şeylere “kapitalist” etiketinin yapıştırılmasında gözlenebilir. Kapitalizmden herhangi bir iyilik üretmesi nasıl beklenebilir? Değerli olan şey, kapitalizme rağmen üretilmiştir; ama kötü şeyler, kapitalizmin çıkıntılarıdır/fazlalıklarıdır.

Bu denemenin amacı, kapitalizm karşısı bu önyargıyı tahlil etmek ve onun kökleri ile neticelerini açığa çıkarmaktır.